

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " 2 " "
15 " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(nisi nistracija) in ekspedicija na
8 arem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Kravji dolini
št. 26.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Cesar Viljem obstreljen!

Sodnijska preiskava proti Hödelnu, ki je nedavno streljal na nemškega cesarja Viljema, še ni dognana in že nam telegraf poroča, da je bil stari Viljem 2. t. m. v Berlinu zopet napaden in ranjen! Zločinec pa, ki je to storil, ni kak lačen in malopriden postopač ali nezadovoljen delavec, ampak doktor filozofije, Nobiling, je streljal na svojega cesarskega gospoda in ga ranil.

Je li ta rana nevarna, ali ne, tega telegraf ne pové, vendar pa smemo reči, da bode imelo to za cesarja hude, morebiti smrtna nasledke, če tudi rana sama na sebi ni nevarna. Pri starem človeku je namreč vsaka razdražba čutnic jako škodljiva; naravno pa je, da taki napadi silno pretresejo vsakega tudi najbolj hladnokrvnega človeka. Kako je moral tedaj ta napad pretresti še le 81letnega Viljema, ki se še ni čisto opočil strahu vsled napada Hödelnovega, in ki sme pač reči, kakor nekdanji rimski Cezar, ko je zagledal svojega ljubljence Bruta med svojimi morilci: „Tudi ti, moj sin!“ Žrtvoval se je za Nemčijo, dostikrat je moral celo zadušiti čute svojega srca in glas svoje vesti, samo da bi državi nemški pridobil svit in slavo, in zdaj, ko je srečno dovršil vse to, ko je Nemčiji prisvojil toliko veljavo, da je prva med državami in se vse poteguje za njeno prijateljstvo, zdaj njeni mogočni vladar še v lastni stolici ni varen in ga hočejo siloma spraviti iz življenja, kakor da bi ne mogli strpeti, da 81letnemu Viljemu smrt toliko časa prizanaša.

Že unidan, ko smo govorili o Hödelnovem napadu, smo odločno obsodili tako hudodelstvo, in še odločnejši povdarjamo sedaj, da je zavratni umor, zlasti politični umor, eno najhujših in najgrših zločinov, ki si jih človek

misli more; pa kar smo zadnjič opomnili in kar je „Tagblatt“ tako zbódló, da je spisal poseben članek „farizeji“ zoper nas, to povdarjamo zopet, da taka hudodelstva so namreč le posledice ali konsekvence tistih nauk, ktere dandanes novošegni liberalci trosijo po svetu, in po katerih se ljudem jemlje vera, ter vsiljuje namesto nje brezverni liberalizem.

Kaj da je bil vzrok tega novega napada na cesarja Viljema, tega zdaj še ne vemo, tudi nečemo ugibati, ter bodemo o tej reči obširneje govorili, ko postane bolj jasna.

Kongres se snide.

Od vseh strani se poroča, da je evropski kongres, najbrže v Berlinu, zagotovljen. Stvari se pravilno razvijajo: Angleži so se vstrašili ruske sile in se še na morji niso več varne čutili, da ne govorimo od suhe zemlje, in tako so jo vkrenili na mirno pot, kolikor bi bili tudi radi Rusijo ponžali. Listi mnogo govoré, da se je Rusija v vsem vdala. Toda kakšni da so bili dogovori, tega nihče ne vé, le toliko se zna, da je Rusija privolila v to, da se sme na kongresu o vseh točkah svetoš Stefanskega miru razgovarjati. Nekteri časniki se bojé, da se bo porazumljenje med Rusijo in Anglijo konečno na škodo Avstrije obrnilo; vendar ta strah ni opravičen, ker Rusija miru želi in potrebuje, in bi bila z Anglijo boj pričela, če bi jej ne bilo toliko na miru ležeče.

Kaj se bo na kongresu sklenilo? Ali bo pripeljal do miru? to so vprašanja, ki bodo od zdaj zanaprej podlaga političnim kombinacijam. Nam se tako zdi, da je vse od tega odvisno, s kakošno mislijo pridejo zastopniki velesil na kongres. Če želijo vsi mir, potem ga bodo našli, če pa želijo boj, ga tudi lahko

najdejo. Če bodo hoteli Rusijo ponižati in vzeti jej vse, kar si je priborila, potem ni misliti na miren izid. Tega se pa menda ni bati, ker velikansko oboroževanje na Ruskem celej Evropi imponira. V tem so Rusi pač pametno ravnali, da so se držali prislovice „si vis pacem, para bellum — če hočeš mir imeti, pripravljaj se za vojsko.“ Oborožena pride Rusija na kongres, in to je pogoj miru; oborožena pride pa tudi Anglija, in v tem leži zopet nevarnost, kdor ima meč na strani, rad ob meč trka, in konečno ga tudi iz nožnic potegne. Na zadnje se bodo vprašali: „Čemu smo toliko potrosili za vojne priprave, če nemajo nobenega namena?“ Zato še davno ni vsa nevarnost odstranjena, če se prav kongres snide. Vendar smo miru mnogo bliže, nego smo bili nedavno.

Živi pa mnogo ljudi v Evropi, ki jim to ni všeč, da pride do porazumka. Mnogi narodni Rusi se srdé nad rusko vlado, posebno nad Šuvalovom, ker jih peče v srcé, da bi Rusija Angležem v najmanjši stvari odjenjala. To je preterano, zakaj mir je več vreden, nego par podrtih turških mest, ki jih bodo morali Rusi morda nazaj dati. Nasprotno pa je veliko zagrizenih sovražnikov Rusije, kateri zdaj vesolja vriskajo, ker je Rusija nekoliko odjenjala, in gonijo evropsko diplomacijo vnovič v ogenj zoper njo, da bi si nabrali še več lavorik. Zdaj ne vedo o čim družim govoriti, nego o slabosti Rusije, in mislijo, da bi se dalo z grožnjami še več doseči. Ti ljudje ne bodo mirovali, ter bodo hujskali in ščuvali, kar se bo dalo, samo da podkurijo kako rabuko (hrup).

Če se tedaj prav mir naredi na kongresu, pošten in stalen mir to vendar ne bo: nezadovoljni še bolj pa bodo sovražniki Rusije, ki jim zmirom misel po glavi roji, da se Rusija

O neposvečevanji nedelj.

(„Čech“ št. 118 23. maja.)

V državnem zboru — v Berlinu se je 18. p. m. sprejel zakon, vsled katerega se v nedeljo dalavec „ne sme siliti k delu.“ Pravimo razločno v Berlinu, da bi se kdo ne motil in mislil, da bi se moglo kaj tacega tudi na Dunaji zgoditi. Mnogi cislajtanski katoliki se pri samem pomišljenju na Prusko, kjer vlada nemejeno mož „železa in krvi“, kar stresejo pred grozovitostmi kulturnega boja, kateri divja dosedaj v državi strahu božjega in atentatov. Če primerjamo vse evropske države jedno z drugo in sicer oziroma na svobodo, kakoršno vživa v njih katoliška cerkev, moramo dostikrat z nemalim zatajevanjem samega sebe priznati, da je na Nemškem in magari tudi na Pruskem v nekaterih stvareh, tičečih se katoliških interesov pravi eldorado proti drugim.

Poglejmo danes nekoliko na stvar, katera je v tesnej zvezi s socijalnim vprašanjem ljud-

ske množice t. j. posvečevanje nedelj pri nas in drugod. Pri nas se skoraj o posvečevanji nedelj govoriti ne more in imelo bi se po vsej pravici pisati: neposvečevanje nedelj. Če se tudi ne ozremo na versko stališče in če pre-mišljujemo to samo z gmotne strani, vidimo strašne reči. V delavnicah in tovarnah ropota v nedeljo tako kakor v delavnike. Iz tovarniških dimnikov se vali dim v nedeljo kakor drugekrat.

Na ulicah se dela tlak, tesarji sekajo, zidarji in drugi se spenjajo po hišah in strehah, kakor bi šlo za stavo, hlapci vozijo po ulicah glino in gnoj ali s kratka, ni morebiti ne jednega hlapčevskega dela, katero bi se ne opravljalo v nedeljo kakor v delavnike. Gotovo se mora marsikteri po našej katoliškej državi potujoči Anglež čuditi tudi temu mrzličnemu napenjanju, in če bi ga novine ne podučile nasprotnega bi moral zaklicati: „Tam v Avstriji morajo biti zlati časi, ker ima revno ljudstvo toliko dela, da mora še v nedeljo de-

lati.“ Tovarne ne vedo kam z izdelki in vendar se dela povsod v nedeljo! Nedeljno delanje je ekstraavstrijski izdelek in morebiti jedini, ki se od nas ne izvaža, zato ker nečajo drugod nič vedeti o njem in kjer je bil do sedaj, tam se ga radi znebljujejo s primernimi zakoni.

V nemškej državi na Pruskem se ne sme nijeden delavec siliti v nedeljo k delu.

Je pa pri nas še druga vrsta delavcev, kateri težko zdihujejo pod bremenom nedeljskega dela in kateri si srčno želé, da bi se tudi za nje kdo potegnil tako očitno in odločno, kakor za delavce s predpasnikom, da bi se tudi oni ne silili v nedeljo k delu. Ta vrsta delavcev ne dela z motiko temuč s peresom. V advokatskih in notarskih pisarnah pišo kakor stene blede delavci v nedeljo, v c. kr. uradih se praska in škrtá v nedeljo, kakor bi bil državni blagor odvisen od nekoliko tisuč jeklenih peres. A tega še ni dosti. Vsako nedeljo vidimo odhajati iz c. kr. uradov, odhajati zgr-

ostrasiti dá. Tako obžaluje „N. fr. Presse“, da ni Avstrija Rusom korajže vzela, kakor je to storila Anglija, ker bi si bila s tem lahko pridobila dober kup mnogo slave; in ob enem govori o ruski nemoči. Iz tega se vidi, da je res nevhvaležno početje, da Rusija zavoljo miru popušča in odjenjuje, ker se jej to vedno le v slabost šteje, in jej donaja sramoto in ponižanje. S takimi ljudmi, kakor so judovski čifoti, se res ne dá drugače govoriti, nego s kanoni. Vendar pride gotovo še čas, ko bodo do tal ponižani, zato Slovani lahko še nekaj let potrpijo.

Govor slovenskega poslanca grofa Hohenwarta v državnem zboru.

Pri vseh dolgih razgovorih o tistih vladnih predlogih, ki se skupno imenujejo „nagodba z Ogersko“, zdrževal sem se besede; ne da bi bil s temi predlogi zadovoljen — moje glasovanje nasprotno priča, — ampak ker sem bil od početka prepričan, da se na tej podlagi in na tej poti ne more do povoljnega konca priti.

Prav rad, gospodje, bi bil videl, da sem se motil, in da se je stvar dobro razmotila, danes pa, ko vsi vidijo, kaj se je po skoraj triletnih dogovorih doseglo, spoznam jaz in spozna ves svet, da sem prav sodil, in da ta nagodba ne vstreza našim najskromnejšim željam, ne naj bolj opravičenim nadam.

Če je prav državni zbor vladne predloge nekoliko skrčil in olajšal za nas, in naše žrtve nekaj zmanjšal, nevarnosti in žrtev nam vendar še toliko ostane, da ga ni človeka v celi državi, ga ni, pravim, v obeh polovicah, ki bi se mu ta nagodba dopadala.

Celó pokrovitelji nagodbe nam je ne priporočajo, ker je dobra, ampak akoravno je slaba, ne iz vzrokov v nagodbi zapadenih, ampak iz takih izven nagodbe ležečih, med katerimi vzroki najdem po dobrem premotrenji kot glavnega ono popolno apatijo in vtrujenost, ki je nastala v vseh krogih po teh poltretjeletnih dogovorih.

Prej so rekli: „Ne krajcarja ne plačamo več“, zdaj je pa to pozabljeno, in zdaj pravijo „rajši največje žrtve, samo da se temu morilnemu in dvomljivemu stanju konec stori.“ Ne bom vam našteval naših žrtev v bankini postavi, v postavi o 80 milijonem dolgu, o colnem tarifu s svojo visoko colnino, da tudi o kvoti po nasvetu odsekov manjšine.

bančene, shujšane in kašljave postave z velikim paketom spisov pod pazduho in v žepih v dokaz, da mora gotovo ubogi delavec s persom še popoldne in morebiti tudi zvečer delati za blagor države. V celej avstrijskej državi ni morebiti ni jednega urada, ki bi bil praviloma v nedeljo zaprt. V davkarskih uradih se vplačuje in izplačuje tudi v nedeljo, da, tudi to smo doživeli, da pozivljajo gospodje sodniki krščanske stranke tudi v nedeljo. C. kr. okrajni glavarji vršé komisije s svojimi tajniki in komisarji tudi v nedeljo in marsikateri katoliški plemič je na kakšnem shodu ves proti neposvečevanju nedelj, a njegovi uradniki na posestvu imajo v nedeljah svoje uradne dni in silijo, da se seje in orje. V prodajalnicah dvoré dvorljivi delavci tudi v nedeljah, najbrž same krahe. Delavci v uradih nemajo celo leto nijedne nedelje, njih teden šteje 7 in leto 365 delavnikov in to v temnih, smrdljivih prostorih, kjer se po dnevu in po noči svetí z otrovajočim plinom. (Konec sledi.)

O tem se je že dosti govorilo, posebno je stvar jasno in prepričalno razjasnil čestiti poslanec Hebske trgovinske zbornice (Plener), tako da menda ni uda te visoke zbornice, ki bi ne bil o tej reči zadosti podučen. Pa tudi posamezne točke nagodbe obsodili so taki go spodje, ki smo jih v vseh važnih vprašanjih vedno na vladni strani videti navajeni bili, tako oestro, da smem vprašati: Kaj ostane še opoziciji, da bi karala? Pa kolikor očividne in težke škode nam nagodba donaja, vendar bi je ne obsodil, nasprotno pripravljen bi bil, sprejeti jo z denarno škodo, ko bi si kupili s tem kak dobiček enake vrednosti, če bi nam s tem za celoto, za monarhijo kaka korist vzrastla. Pa zastoj pregledujete brezštevilne paragrafe te nagodbe, ne najdete med njimi takega bisera, da bi nas v nekoliko potolažil. Mi naj vse žrtvujemo za nič, le zato, da se postavi na mesto tri, dva ali jednosečnega prehoda (provizorija) še slaběji desetletni prehod.

Vse napake in nevarnosti, ki leže v nagodbi od leta 1867 naj odobravamo in vnovič za deset let potrdimo. Ko nam je leta 1867 Ogerska nagodba diktirala, tačas smo jo sprejeli prisiljenik temu po ministerstvu, katero je, rahlo rečeno, navidezen priboljšek višje cenilo, nego vso prihodnost države. Naša polovica pa je v tisto nagodbo le privolila s tem pristavkom, da je s tem naših žrtev konec, in da se ne smejo do nas nobene terjatve več staviti; upalo pa se je tudi, da se bodo dale v desetih letih napake tedanje nagodbe odpraviti, in da se bo dala Ogerska zopet bolj trdo k državi prikleniti, ker se jej je po prenatlagjeni nagodbi preveč samostojnosti dalo.

Zdaj, ko je prišel tisti trenotek, ko smo upali prevrata k boljemu, zdaj nas odlašajo za novih deset let, ter nam prigovarjajo: le še to privolite, potem pa nič več!

In kedar zopet pride tisti trenotek, da naj pokažemo svojo stanovitnost, potem pride zopet tisto domoljubje strahu (veselost), in nam vse podere, kar je domoljubje prepričanja zidalo. Ni potem čuda, da je za nas zmerom slabše; pa tudi v drugem oziru je za nas od leta 1867 sim mnogo slabše. Obe polovici hirate na posledicah one nagodbe, ki zavira tako celoto, kakor posamezne dele. Oba dela, vtrujena, obupana, se težko borita vsak za svoje bitje in življenje, in to tem bolj, ker je prišel nad nas oni glasoviti denarni polom, in tako ste si odtujile se Avstrija in Ogerska, da iščejo zdravila za obe v popolni ločitvi in ne v tesnejši zvezi.

Pred nami ne leži nagodba dveh strank z enako skrbjo in navdušenostjo za celoto vnetih, ampak nagodba dveh nasprotnikov. To je žalostno, pa nič čudno; vsaj mi od naše (desne) strani smo to naprej videli. Če so v poslednjih letih dualizem vedno poveljevali, in celoto države prezirali, potem ni čudno, da si polovici tuji postanete, in kot nasprotnici v dogovore stopite.

Ne napake, ki so se morda pri nagodbenih razgovorih storile, ampak slaba politika prejšnjih let je kriva nesrečnega izida. Deset let naprej se je vedelo, da pride dan obnovenja nagodbe, in ker se v teh desetih letih ni nič pripravilo za nagodbeni boj, zato je bila stvar že zanaprej zgubljena.

Važno je, da se v tem ne motimo, in ravno zato bom nekaj omenil, kar so moji predgovorniki omeniti pozabili.

Poklical bom besedo v spomin, ki jo je zapisal imeniten avstrijski državnik ob važni priliki.

Gospodar Ko je leta 1812 avstrijski kancelar grof Metternich pričel ono veliko delo, ki je rešilo Evropo nadsilstva prvega Napoleona, storil je ta pričetek z depešo na gospoda pl. Floreta v Parizu, pisano dne 9. grudnia 1812. Depeša se tako pričenja:

„Il est des epoques et des événements, qui decident du sort des Empires comme des individus. C'est alors, qui toute illusion devient mortelle, c'est alors qu'il faut se mettre en face des vérités quelque pénibles qu'elles puissent paraître.“ (So dobe in dogodki, ki odločujejo osodo držav kakor posameznih ljudi. Vsaka slopotija tedaj postane smrtna, in treba je resnici v obraz pogledati, če se to še tako težavno dozdeva.)

Zdaj, gospodje, živimo v takem času, stojimo pred dogodki, ki bodo odločili osodo monarhije. Tukaj hvalisanje ni na mestu, treba je resnici odkrito v oči pogledati, če je še tako grda, ker bi vsako nespoznanje zdalo smrtno nevarnost. (Klici ne desni: prav dobro!) Dovolite mi tedaj, gospoda, da natančneje razjasnim, kako je politika prejšnjih let zakrivila slabi izid nagodbenih razprav. Pri tem me ni želja, nasprotovati sedanjemu ministerstvu. Jaz sem mu nasprotoval, ko je še na čelu velike stranke orožje trdno v rokah držalo; popustil sem pa to borbo skoraj popolnoma, odkar sem izvedel iz njegovih lastnih ust, da ni voditelj, ampak le sluga svoje stranke, (na desni: prav dobro!) in ne da mi vest, da bi umirajočemu zadnje ure grenil. (Veselost.)

(Konec sledi.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 3. junija

V državnem zboru je vlada pri glasanju o najvažnejši točki pogodbe med Cislom in Translo, to je gledé povračila davkov, zmagała z večino 43 glasov: 165 poslancev je namreč glasovalo za vlado, 122 pa zoper njo. Glavna skrb je zdaj pri kraju, vendar pa čaka ministerstvo še jako sitna reč, ko se bode obravnaval grofu Andrassy-u od delegacij dovoljeni kredit 60 milj. gld. —

Avstrijski delegaciji je grof Andrassy razodel ravno tiste reči kakor prej ogerski delegaciji. Glede Nemčije je rekel, da pošteno posreduje ne samo med Rusijo in Anglijo, ampak sploh glede vseh zadev, in da razmere med Avstrijo in Nemčijo so prav dobre. Na očitanje Giskrovo, da bode Avstrija ostala sama ter se med dvema stolama kakor l. 1854 vsedla na tla, odgovoril je minister, da to je pesimizem, da se pa on za trdno od kongresa nadeja ugodnega vspeha. Več ne sme in ne more povedati; Avstrija ne bode na kongresu osamljena, bi pa poslanci li bili zadovoljni, če bi jim naznanil zaveznike? Drugi državniki pa nimajo tako velikega zaupanja kakor grof Andrassy, in sodijo, da je minister le zarad tega tako pomirljivo govoril, da bi mu državni zbor tem bolj gotovo privolil 60 milj. gld. Če bi mu jih namreč odrekel, bi bil to zanj velik propad, ki bi ga primoral odstopiti.

Na Goriškem se je 30. maja, kakor poroča „Soča“, prebivalcem desnega brega Soče slovesno naznanil odgovor Nj. Veličanstva na adresu, v kateri so presvitlemu cesarju sporočili svojo vdanost in zvestobo do Avstrije in Habsburške rodbine. Posebno sijajno se je vršila ta slavnost v Podgori in Števerjanu. V Podgori so baron Ritter-jeve papirnice mirovale, vse hiše so bile z avstrijskimi in slovanskimi zastavami okinčane; ljudstvo praznično oblečeno, med katerim je bil tudi dvorni sve-

tovalec baron Rechbach in mladi baron Ritter z rodbino svojo, je vrelo proti cerkvi, kjer se je vršila slovesnost v cerkvi in zunaj cerkve. Deželni poslanec Andrej Kocjančič je javno prebral pismo ces. namestnika, ki obsega odgovor cesarjev na adreso, in ljudstvo je odgovarjalo z navdušenimi živio-klici na cesarja, med tem ko so možnarji pokali in je godba svirala cesarsko pesem. Občinski zastopniki so sklenili izreči najiskrenejšo zahvalo za cesarjeve tolažilne besede, katere so najbolje poročstvo, da se noben del goriške grofije ne odstopi sosednemu kraljestvu.

Armado 30.000 mož hoče Avstrija boje zbrati pri Orsovi. Rusi se pa na Rumunskem tudi jako živahno gibljejo ter zbirajo močnejša krdela pri Červeni veži (Rothenthurm-Pass) in so se obrnili tudi proti Aluti, kjer jih dozdej ni bilo (Glej tudi naš dopis od avstrijsko rumunske meje. Vred.)

Iz Trsta se piše „Soči“, da vlada pošilja velikanske množine živeža, streliva, kanonov in drugega vojnega orožja v Dalmacijo. očitno se delajo priprave za kakšno osvojitve in častniki v Trstu govoré o zasedanji Bosne, kot o dognani zadevi. 28. maja je došel črnogorski vojvoda Petrovič z Llojdovim parnikom v Trst in se je precej peljal na Dunaj. Važni dogovori neki švigajo po telegrafu med Dunajem in Cetinjem. Črnogora hoče dežele, pripoznane ji v Sanštefanskej mirovnej pogodbi, če bi bilo treba, braniti celo z orožjem.

Vnanje države.

Nemški cesar se je v nedeljo ob 2¹/₂ uri popoldne peljal na sprehod, pa „pod lipami“ je neki Karl Edvard Nobiling, dr. filozofije, nanj dvakrat ustrelil in ga ranil na roki in v obrazu. Okoli 30 šteteljnov je zadelo cesarja, ki je zgubil veliko krvi in trpi hude bolečine, dasi rane same na sebi niso nevarne. Nekaj šteteljnov so cesarju že izvlekli, ki ni zgubil zavesti in se počuti zopet nekoliko bolje. Morivec se je hotel potem sam sebe ustreliti in je bil ranjen prenešen v jetniško bolnišnico, kjer so mati in zdravniki pri njem. Govorica, da je Nobiling vradnik pri ministerstvu kmetijstva, ni resnična. Dr. Nobiling, ki je bil rojen l. 1848 v Kolnu pri Birnbaumu, ter od novega leta sim stanoval v Berlinu pod lipami, je obiskoval boje social-demokratska društva in shode.

O kongresu piše „Globe“, da je zagotovljen. Vabila so se že razposlala, in kongres se ima 11. in 15. t. m. sniditi v Berlinu, potem pa preseliti se v Baden-Baden. „Globe“ tudi našteva točke razgovorov, med katerimi se Bosna in Hercegovina ne omenjate. Grof Andrassy je v delegaciji o teh točkah rekel, da so morda prave, vendar pa ne veruje, da bi angleška vlada med zborovanjem parlamenta po časnikih razglasila predloge, preden jih naznani parlamentu.

Pruski listi poročajo, da je grof Stolberg postal podpredsednik državnega ministerstva. Oddelku nemškega brodogradstva, katero v treh najboljših in najmočnejših oklepnikih na svetu je v sredo izjadralo iz Vilhelmshavena, da se požene v srednjo morje, primerila se je 31. pr. m. zjutraj ob osmih na angleški južni strani pri Folkestene o lepem vremenu in mirnem morju huda nezgoda. Da se umakne trgovski ladiji, udari pa ladija „König Wilhelm“ ob ladijo „Grosser Kurfürst“. Ta še l. 1875 izdelana oklepa s turni ovarvana ladija potone v malo trenutkih, dokler se je ladija „König Wilhelm“ hudo oškodovana potegnila v Portsmouth. Potonilo jih je čez 300.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 31. maja. („Tagblatt“) Česa še ni ta list grdil, koga še ni z blatom ometaval? Kaj mu je bilo presveto, da bi ne bil z umazanostjo svojo onečastil? Toda osebe, katere „Tagblatt“ napada, so večidel osebe spoštovanja in časti vredne. Spoštovanja vreden je tudi preč. duhovnik v V., katerega je ta umazanec smešil v št. 101, kjer kvasi, da je račun za pogreb sobrata z dvojno kredo pisal, kakor da bi bil preč. gospod župnik, denarja hlepen, res preveč računil, ko bi bil vendar pri natančnem računu imel pravico skoraj še toliko tirjati. Je-li dopisun tagblatovski imel vzrok to čenčati? Da samogoltna dobičkarja, zaradi katere edino bi se omenjeni račun prevelik dozdeval, pri preč. župniku ne velja, priča njegovo življenje. Gotovo tagblatovski dopisun nima toliko priči in dokazov radodarnosti, dobrotelnosti ter usmiljenja do reveža in ubozeega kakor duhovnik, katerega surovo napada. V svojem zagrizenem svetohlinstvu ga imenuje sicer „der ehrenwerte Amtsbruder“; da, to je tudi, toda v veliko lepšem pomenu, kakor dopisun misli. Pa ne samo „ein ehrenwerter Amtsbruder“, on je tudi „ein guter Vater“, dober oče svojih faranov ne le v dušnih, ampak tudi v telesnih zadevah. Tega priče so farani duhovnj, kjer je dosedaj pastiroval. Se vé da, dokler svet pozna in poželi hudo, bo sovražil tudi duhovne. Kristus sam je to povedal in ravno tako grdenje in preganjanje je znamenje pravega duhovna. Zato bi tudi jaz ne ugovarjal „Tagblattu“, posebno še zato ne, ker taki dopisun ne zasluži besedice. Da pa ne bo mislil, da je pravo izblekul, naj zadostijo te vrstice.

Od avstrijsko rumunske meje, 28. maja. (Prihod Rusov.) Ravno prihajalo je 40 ruskih Čerkesov v Novoselico, 4 ure hoda od tod, kvartir naročit za tisoč drugih, ki dojdejo jutri ob 11. uridopoludne. Pravijo, da bodo obsedli rumunsko mejo, ki se tukej veže tudi z avstrijsko. V Novoselici je tako zvan „triplex confinium“ — trojna meja, namreč avstrijska, rumunska in ruska.

Iz Prage, 31. maja. (Nekaj o šolstvu) Zdi se, da z Dunaja veje drugi veter. V neki viši realki bila je pretekli teden konferencija profesorska, v kateri se je posvetovalo o načinu, po katerem bi se naboženskemu poučevanju v viših razredih moglo dati spet več vpliva. Ako pomislimo, s koliko paznostjo gospodje ravnatelji enacij vstavov vladajo in to posebno, kedar je v obravnavi tako tenek predmet kakor veroznanstvo, tedaj po vsej pravici smemo reči, da je dotični gospod ravnatelj storil to le po višem nagibu ali povelji. Odkod pa je došel ta viši nagib? Gotovo po povelji najvišjega, in tu se mora slušati. Prav res je skrajni čas, da gospodje realisti, kateri so že tako brez močnega olikujočega momenta t. j. brez klasičnih študij, poprimejo se v viših razredih vsaj te trohice verozakona in krščanske kazni ali discipline. Pač res niso lepe reči, ki se pripovedujejo o mladičih po viših realkah in tehnikah. Tudi je v praktičnem življenju kaj lahko spoznati mladenčca, kateri ima oliko klasiško, mimo mladenčca, kateri ima oliko le realistično — gmotno. In zato več verozakonskega nauka pa življenja v šole! („Čech“ X, 124).

Domače novice.

V Ljubljani, 4. junija.

(V komisijo za obdelovanje ljubljanskega mahu) bil je od deželnega odbora izbran stav-

beni svetovalec Franc Potočnik, ki je spisal pred par leti posebno brošuro, kako da bi se dalo posušiti in obdelovati ljubljansko močvirje.

(Cerkveni Glasbenik) I, 2 ima v sebi začetek spisa: „Petje prvih kristjanov“ in konec: „Kakih misli je mnogoterno še katoliška duhovščina zastran cerkvene glasbe.“ Kronika društvena t. j. sklep o I. občnem zboru. Dopisi a) z Breznice na Gorenjskem, kjer se vrlo goji že cecilijansko petje; b) iz Kranja; c) iz Novomesta, da so v frančiškanski cerkvi pevci gimnazijalci sprejeli knezoškofa. Missa in honorem s. Caeciliae, zložil Foerster, presodil Sattner. Naše priloge. Razne reči, v kterih se veselo omenja, da se naročniki nanj precej pridno oglašajo, in da naj pošlje list nazaj, kdor ne misli ga plačevati (do konec leta stane za družnike 1 gld., za nedružnike 1 gld. 50 sld.) z muzikalno prilogo, ktera v št. 2 ima štiri razne „Tantum ergo“ (Foerster, Nedved, Hribar); „Veni s. Spiritus“ (Fajgelj) itd. —

(Vozički za otroke) so prišli v poslednji dobi močno v navado. Pesterna ali dekla rine voziček tako pred seboj, da dete sedi dostikrat obrnjeno k njej z obrazom in s hrbtom na vnanjo stran. Zdravniki svarijo pred takim voženjem, kajti potem, da so oči otrokom vbrane na en predmet, ne morejo se prav razvijati in škodljivo je za veliki mozeg ali možgane. Tako vsaj sporoča „Našinec“. Jeli so pri nas kateri zdravniki že premišljali to reč?

(G. Jos. Noll) se je poslovil od mesta Zagreba, da odide na novo mesto v Milan, ter se mudi medpotoma v Ljubljani. „Obzor“ se poslovi od njega imenovaje ga: „simpatični trogodišnji baritonista naše opere in slovenski rodoljub.“

(„Brencelj“ št. 9. in 10.) ki je včeraj prišel na svitlo, ima na 7 straneh veliko različnega in dobro izbranega gradiva tako, ta ga bo vsak, če se peča s politiko ali ne, vesel. Tako mnogovrsten in osoljen kakor ta pot, je bil še malokdaj. Na zadnji strani ima pod napisom „Strel na nemškega cesarja“ dve podobi. Prva kaže, kako so se na Pruskem duhovni preganjali, Bismark in nemški cesar pa se vidita na oknu, in gledata izganjanje; druga podoba kaže nasledek tega, namreč prizor, ko brezversk človek strelja na cesarja. — Prepričani smo, da bo vsak z veseljem bral ti številki in spoznal, da je „Brencelj“ res vreden priporočanja in obilne podpore.

(Posebni železnični vlaki) bodo šli binkoštno praznike na Dunaj in z Dunaja v Ljubljano, Postojno, Reko, Trst in Benedke. Iz Ljubljane se vlak na Dunaj odpelje v soboto 8. junija ob 1 uri 7 minut popoldne ter znaša vožnina tje in nazaj v II. razredu 18, v III. razredu pa 12 gld. Vrniti se je treba v 14 dneh. Vlak z Dunaja dojde v nedeljo ob 1. uri v Ljubljano in se drugi dan ob 9. uri popoldne odpelje v Postojno. Ob 10. gre v ponedeljek iz Ljubljane v Postojno še drug vlak, ki se zvečer ob 9. uri zopet povrne v Ljubljano. Vožnina za tje in nazaj znaša v I. razredu 7 gld. 20 kr., v II. razredu 5 gld. 45 kr., v III. razredu 3 gld. 60 kr. Veselica v postojnski jami se bode vršila v ponedeljek od 3. do 6. ure popoldne.

(Vabilo k občnemu zboru društva c. k. n. u. poštних predstojnikov in odpravnikov) na Kranjskem, Primorskem in Dalmatinskem, ki bode dne 8. junija 1879 ob 10. uri predpoldne v Trstu, Hôtel „Delorme“ na „Velikem trgu“. Dnevni red. 1. Poročilo predsednikov

o pretečenem društvenem letu. 2. Poročilo blagajnikovo o denarnem stanju in številu udov. 3. Posamezni nasvétje. 4. Volitev vseh društvenih odbornikov.

Na Fužinah dné 15. maja 1878.

Predsedništvo.

Opomba. Znižano vožnjo po železnici ste dovolili južna in Rudolfova (gorenjska) železnica, a to samo proti temu, da dotičnik pokaže društveno karto in poterdilni listek o znižanej vožnji. Vsi oni p. n. udje, ki se želé občnega zbora vdeležiti, naj si društveno karto (ako je še nimajo) in poterdilni listek o znižanej vožnji prej ko mogoče preskrbé pri društvenem predstojništvu. Znižana vožnja traja od 6. do inklus. 16. junija, ter je tako vsacemu p. n. društveniku ugodna priložnost dana, da si o tej priliki razven Trsta, ogleda tudi Polo, Pizino, Benetke ali pa Postojnsko jamo, v katerej je 10. junija velika slovesnost.

(„Sokol“) je imel 2. t. m. pri izletu na Rožnik zjutraj jako lepo in ugodno vreme. Telovadbe na čitalničnem vrtu pa zaradi dežja ni bilo, ampak vršila se je veselica le v notranjih prostorih. Slišimo, da bo „Sokol“ med letom napravil več takih veselíc.

Razne reči.

— Dve štipendiji po 60 gld. ste na Goriškem razpisani za učence, ki bi hoteli obiskovati svilorejski kurz, kateri se prične 17. t. m. Prošnje naj se oddajo do 10 t. m. c. k. kmetijski družbi v Gorici.

— Palestina za Jude. Madjarski zastopnik Istvery hoče po Dubovem v Peštu staviti v imenu svojem in več svojih družnikov nasvest, naj se v zvezi z vzhodnim vprašanjem reši stvar židovska tako, da se ustanovi zopet država izraelska bodisi kot samovpravna pod vrhovnim gospodstvom Porte (unkrat pogorele!), bodisi kot samostalna judovska država v Palestini, ktera bi se v to svrhu primerno morala povečati! Na zdravje vsem judom, kateri naj seboj poberó če ne vseh, vsaj dokaj naših liberaluhov, in naj se jim država povekša proti vzhodu dokler že koli!

— Karlovec na Hrvatskem je včeraj pogoril. Kakor se je govorilo v Ljubljani, je včeraj popoldne gorelo že 13 hiš, in sporočili so v Gradac, da so jim hiteli na pomoč s svojimi gasilnicami.

— Škof Litomeriški ima postati dunajski kanonik dr. Ant. Horny, bivši profesor bogoslovni v Olomucu, rojen Stražničan na Moravskem, 48 let star in sploh priljubljen.

— Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem G. A. Bartol postal je definitivni učitelj v Mehovem. Na Štajarskem pa je v razpisano poduč. služba na 2 razredni ljudski šoli pri sv. Miklavžu pri Ormužu s 330 gld. l. plača in stanovanjem. Prošnje naj se oddajo okrajnemu šolskemu svetu v Ormužu.

— Na vino- in sadjerejski šoli na Slapu pri Vipavi se prične 16. t. m. brezplačni nedeljski kurz poudučevanja odraslih v umni trtoreji in umnem kletarstvu. Podučevalo se bo vsako nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne. Kdor želi k poduku dohajati, naj se oglasi do omenjenega dne pri vodji šole.

— Toča, ki je 21. maja pobila med Ločnikom in Palmanovo na Goriškem, je napravila, silno veliko škodo. Kakor poroča „Soča“, je zdaj vse golo in kmetje zopet orjejo za turčico. Svilne črviče so morali večinoma zavreči ker jih nimajo s čim prerediti. Deželni odbor

je dovolil najhuje zadetim občinam 6000 gld. podpore.

Spred porotnega sodišča.

(Konec.)

29. maja stala sta pred porotniki Matija Zevnik iz Drulovka okolice kranjske in njegov oče Blaž Zevnik. Prvega dolže, da je ubil svojo ženo Marjeto, drugega pa, da mu je k temu prigovarjal. 26. marca šla je žena Matija Zevnika z nekaterimi fanti v krčmo Knedelovo v Drulovku ter je popivala od 1. do 5. ure popoldne; potem pa se je skrila z Jernejem Zevnikom na podu, da bi je njeni mož ne našel. Pa Matija Zevnik jo je ob 5. uri vendar le zasledil, ter jo je peljal domu, kjer jo je od 5. do 11. ure tako dolgo tepel, da je umrla. Matija Zevnik ne tají, da je tepel ženo, ker je bil zaradi pijančevanja in slabega življenja njenega silno razsrjen. Blaž Zevnik pa trdi, da sinu ni prigovarjal tepsti žene in se izgovarja, da je omenjenega dne pijan iz Kranja prišel domu. Zevnikova dekla Cecilija Urbanija priča, da je Matija Zevnik pretepal ženo ter jo hotel vdariti s sekiro, ktero mu je pa dekla iztrgala iz rok. Vrgel je potem ženo na tla ter jo pretepal s kolcem, katerega mu je podal Blaž Zevnik z besedami: Le udrijo, saj drugega ne zasluži. Dekla je poklicala sosedo na pomoč, ki so Matiju prigovarjali, da naj odjenja. To jim je sicer obljubil, pa komaj so odnesli pete, začel jo je zopet pretepati, dokler okoli 11. ure ni bila mrtva. Marjeta Zevnik je bila slaba in zanikerna gospodinja, ki je prodajala žito in druge reči, potem pa po več dni popivala po krčmah. Zevnikov hlapec Cegnar je tudi videl, kako je mož pretepal ženo in slišal Blaža Zevnika reči: „Le pobij jo!“ Ravno to je slišal in videl tudi Jernej Draksler. Jakob Juvan, cerkovnik, pripoveduje, da so ga klicali na pomoč, in ko je prišel, ležala je žena na tleh in Matija Zevnik mu je rekel: Kar sem hotel storiti, sem storil. Krčmar Franc Cegnar je pri preiskavi pričal, da je Matija Zevnik svojo ženo našel na podu z nekim mladim fantom. Zdravnika Mali in Steinmetz pričata, da je imela žena veliko vdorcev, katerih noben ni bil sicer smrten, vendar je žena umrla, ker ju bila zaradi pijančevanja, jako slaba. Občinsko predstojništvo zatožencema daje dobro spričevalo in ju popisuje kot poštena in mirna moža. Porotniki so z 9 glasovi proti 3 Matija Zevnika uboja spoznali za krivega, Blaža Zevnika pa zaradi prigovarjanja za sokrivega in sodnija je odmenila prvemu 8 let, drugemu pa 4 leta težke s postom poostrene ječe. S to obravnavo bile so porotne sodnije za zdaj sklenjene.

Poslanica.

Častiti gospod vrednik! V poslednji številki čislanege Vašega lista pritožuje se dopisnik „z Gorenjskega“ zaradi tega, ker banka „Slavija“ dolžne premije sodnijsko izterjava, češ, da „na ta način utegne človek zavoljo tega, ker se je zavaroval, priti ob vse premoženje.

Da bi ne mislil kdo, da se s to proceduro, Bog si ga vedi, kaka krivica zavarovancem godi, naj mi bode dovoljeno opozoriti, da se banka „Slavija“ tožbe poprime le kot najskrajnejega sredstva, namreč še le potem, ko je za premijo štiri mesece čakala ter zavarovanja dvakrat na nasledke, ki mu utegnejo nastati, opozorila. — Kdor ve, kaj je zavarovalna pogodba ali polica, in kake dolžnosti na

podlagi njenej zavarovalno društvo prevzema ne le do zavarovanja, ampak tudi do pozavarovalnih društev, spoznal bo tudi, da je čisto naravno, ako banka tirja, da jej členi premije plačujejo. Tožarenje morebiti nikomur ni tako neprijetno kakor banki, kajti ona nima od tega nikakoršnega dobička, pač pa ga imajo odvetniki, ki tožbe izdelujejo.

Sicer pa morem zagotoviti, da se — kolikor je meni znano — malokdaj toži kdo, ki mu revščina brani plačati; ampak navadno le taki zavarovanci, ki — po potovalnih zastopnikih pregovorjeni ali vsled padca banke „Slovenije“ oplašeni — prestopijo k drugim zavarovalnicam, ne da bi bili zavarovanje pri „Slaviji“ prej odpovedali.

Da so si pa velicih tožbenih in rubežniških stroškov ljudje sami krivi, razvidi se najbolje iz naslednega slučaja: Necega zavarovanja, ki je premijo več ko pol leta na dolgu ostal, opomnila je banka dvakrat k plačilu ter mu s poslednjim opominom ob enem sporočila, da ga bode, ako ne plača, tožila. Na vse to ni nič odgovoril, toraj je bila tožba vložena in sodnik ga je pri obravnavi obsodil, da plača banki premijo, odvetniku pa stroške v znesku 3 gld. 70 kr. Namestu, da bi bil pa plačal, pridušil se je pred sodnikom, da ne plača niti krajcarja, in ko bi se tudi „cela rihta“ na glavo postavila. Bil je toraj zarubljen in namestu 3 gl. 70 kr. plačal je odvetniku 25 gl. 86 kr. Takova trma, mislim, da se ne da opravičiti.

Sprejmite, častiti gospod vrednik! izraz odločilnega spoštovanja, s katerim mi je čast bilježiti se udani Vam

Iv. Hribar,

glavni zastopnik banke „Slavije.“

V Ljubljani, dne 1. junija 1878.

Eksekutivne dražbe.

4. junija: 3. Avzee s Podlaza, 3. Krašovic z Vrhniko, oba v Ložu. 3. Žnidaršič iz Bistrice 3. Grabor iz Smerja, 3. Ambrožič iz Smerja, 3. Selles iz Bre, Brožič iz Jasna, vsi v Bistrici. 3. Železnik iz Gorenje Košane, 3. Sabec iz Sele, 3. Žnidaršič iz Buj, 3. Žele iz Trnja, vsi v Postojni. 3. Zevnik iz Zapuž v Novem mestu. 3. Zupančič z Derečega vrha, v Mokronogu. 3. Černe iz Most v Kamniku. 2. Žontar iz Virmašev v Loki. 3. Krašovic iz Gunt, 3. Pribožič iz Vidma, 1. Jurešič iz Črešnice, vsi v Krškem. 1. Legan iz Korit, 1. Florijančič iz Rihpovca vsi v Trebnjem. 1. Schuller iz Bistrice v Radolici.

Umrli so:

Od 26. do 31. maja: Ferd. Porenta, mes. o. 7 d., za čeljustnim krčem. Karolina Pock, hiš. pos. h. 23³/₄ l., za jetiko. Ludmila Valjavec, vrad. h. 23³/₄ l., za vodeno glavo. Filip Zupančič, stav. mojstra o. 3 l., za ošpicami. Alojzij Zajec, slad. pred. o. 9. d., za čelj. krčem. Ana Cerar, del. 35 l., Martin Mohar, gostač 67 l., Janez Kožuh, kamnosek 37 l., vsi za jetiko. Matija Ažman, gostač 62 l., za vnetico možg. mrenice. Miha Pelan, gost. s. 7 l., za škrofeljni. Marija Glavič, kajž. 44 l., Franc Oberthaler, malar 20 l., Martin Serše, gostač 54 l., Fr. Jakopič, gostač 43 l., vsi za jetiko v bolnišnici. — Neža Kalan, hiš. pos. 75 l., za vodeno. Karl Elsler, v posilni delavnici 31 l., za jetiko. Karolina Higersperger, inžen. h. 16¹/₂ l., za vnetico možg. mrenice.

Loterijske številke 1. junia.

V Trstu: 73, 34, 55, 59, 80.

V Gradcu: 87, 45, 20, 78, 46.

Telegrafične denarne cene 2. junija.

Papirna renta 63.17 — Broborna renta 65.10 — Zlata renta 73.65 — 1860letno državno posojilo 114. — Bankina akcije 796 — Kreditna akcije 211.90 — London 120.85 — Brebro 103.20. — Coa. kr. cekini 5.69, — 20 frankov 9.19